

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen

YMPTEKLT 17.06.2026

943/02.05.01.01/2024

Ympäristötarkastaja

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman tavoitteena on turvata alueen pohjavesivarojen hyvä tila ja kestävä käyttö. Suojelusuunnitelmat kohdistuvat pääasiassa vedenhankintaa varten tärkeisiin (1- ja 1E -luokat) ja vedenhankintaan soveltuviin (2-luokka) pohjavesialueisiin. Suunnitelmassa esitetään ajantasaiset tiedot pohjavesialueista, niiden käytöstä sekä pohjaveteen kohdistuvista riskeistä ja toimenpiteistä riskien hallitsemiseksi. Suojelusuunnitelman laatiminen perustuu lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004 § 10).

Vuokatin (1E-luokka) ja Hiukanharju-Pöllövaara A ja B:n (1-luokka) pohjavesialueille (aiemmin Hiukanharju ja Pöllövaara) on laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma vuonna 2015 Sweco ympäristö Oy:n toimesta. Samassa yhteydessä ja laadittu suunnitelma myös Rimpilänniemen pohjavesialueelle. Kymmenen vuoden aikana etenkin Sotkamon ja Vuokatin alueella on tapahtunut merkittäviä muutoksia maankäytössä, mistä syystä suojelusuunnitelma katsottiin tarpeelliseksi päivittää näiltä osin vastaamaan paremmin nykyistä tilannetta ja varautumaan tulevaan.

Suojelusuunnitelman päivitystyö käynnistettiin keväällä 2025 ja työn toteutti Sweco Finland Oy. Työn toteutukseen saatiin avustusta silloiselta Kainuun ELY-keskukselta. Työtä varten perustettiin ohjausryhmä, jossa oli edustajia kunnan ympäristön- ja terveydensuojelusta, vesilaitokselta, pelastuslaitokselta sekä lupa- ja valvontavirastosta. Suunnitelmaa esiteltiin maankäyttöjaostossa 18.2.2026 ja suunnitelmaluonnos oli kuulutuksella ja lausuntokierroksella ajalla 13.3.-20.4.2026.

Työn aikana koottiin yhteen pohjavesialueita koskeva olemassa oleva tutkimustieto ja tunnistettiin keskeiset pohjavettä uhkaavat riskitekijät. Näiden pohjalta laadittiin toimenpidesuosituksia riskien vähentämiseksi sekä ohjeita vahinkotilanteisiin varautumiseen ja pohjavesien ennakoivaan suojeluun.

Päivityksen yhteydessä määriteltiin Kankaalan vedenottamolle ohjeellinen suoja-alue sekä sitä koskevat määräykset, joiden tavoitteena on turvata vedenotto ja talousveden laatu ja riittävyys myös tulevaisuudessa. Suoja-alueen määrittelyssä hyödynnettiin aiempia tutkimuksia sekä kartta-aineistoja.

Vuokatin pohjavesialueen rajauksia tarkistettiin lupa- ja valvontaviraston toimesta vuonna 2025, minkä seurauksena Vuokatin pohjavesialue laajeni kattamaan koko Kaarreniemen alueen. Rajausmuutokset on huomioitu suunnitelmassa.

Suojelusuunnitelma on luonteeltaan ohjaava asiakirja, jota käytetään maankäytön suunnittelussa, viranomaistoiminnassa ja lupamenettelyissä. Sen oikeusvaikutukset ovat välillisiä ja konkretisoituvat käytännössä esimerkiksi kaavoituksen ja lupakäsittelyiden yhteydessä.

Suunnitelman toteuttamisella on myönteisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Pohjaveden kemiallisen ja määrällisen tilan turvaaminen varmistaa laadukkaan talousveden saatavuuden nyt ja tulevaisuudessa.

Pohjavesien suojeleminen edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä. Suunnitelman toteuttaminen vaatii viranomaisten, yhteisöjen, asukkaiden ja yritysten osallistumista. Vastuu suunnitelman seurannasta ja ylläpidosta on Sotkamon kunnalla, ja tätä varten perustetaan seurantaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti arvioimaan toimenpiteiden toteutumista. Seurantaryhmän kokoonpano on sama kuin suunnitelman laadintaan osallistuneella ohjausryhmällä. Lisäksi ryhmään voidaan kutsua muita asiantuntijoita ja toimijoita tarpeen mukaan.

Suojelusuunnitelman viranomaisversio on esityslistan oheisaineistona.

Lisätietoja antaa ympäristötarkastaja Teija Härkönen, teija.harkonen(a)sotkamo.fi, p. 044 750 2179 ja vesihuoltoteknikko Kalle Keränen, kalle.keranen(a)sotkamo.fi, p. 040 544 6367.

Ehdotus
Tekninen johtaja

Sotkamon kunnan ympäristö- ja tekninen lautakunta hyväksyy Vuokatin ja Hiukanharju-Pöllyvaaran pohjavesialueiden päivitetyn suojelusuunnitelman sekä Kankaalan vedenottamon ohjeelliset suoja-alueääräykset. Suunnitelman hyväksymisestä tiedotetaan keskeisiä toimijoita ja viranhaltijoita, jotta se saadaan jalkautettua käytännön työhön.

Päätös